

Vi samler byggeri, anlæg og industri

dansk byggeri

Foreningen af Danske Ral- og
Sandsugere

Miljø- og Planlægningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

29. marts 2007
Sagsnr.: 170988

Spørgsmål til Miljøministeren vedrørende lovforslag L 161 til Lov om ændring af Lov om Råstoffer fremsat 22. februar 2007

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere kommenterede den 18. december 2006 Skov- og Naturstyrelsens udkast af 2. november 2006 til ændringer i råstofloven.

Vi fastholder indledningsvis vore principielle synspunkter med hensyn til at gennemføre ændringer i råstofloven på nuværende tidspunkt, herunder også forslaget om at ophæve bestemmelserne om fartøjsgodkendelser.

Vi har også med interesse læst referatet af Folketingets 1. behandling af lovforslaget den 13. marts 2007.

Flere af ordførerne savnede en miljømæssig synsvinkel i lovforslaget. I den forbindelse skal vi henvise til den efterfølgende redegørelse for ral- og sandsugerbranchens aktiviteter og miljøforhold.

Kort redegørelse for indvinding af sand-, grus og stenmaterialer til havs

Råstofindvinding til havs udgør et fleksibelt netværk bestående af et par store og en snes mindre virksomheder. Det er disse virksomheder, der i tidens løb har formået at afdække over 100 mindre ressourceområder jævnt fordelt over det danske havområde.

Den del af råstofindvindingen, der dækker det løbende daglige forbrug af råmaterialer til anvendelse i beton- og mørtelproduktion og mindre anlægsarbejder udgør en mindre del af den samlede indvinding, der i de seneste år har haft følgende fordeling:

indvinding fra landgrusgrave	24 mio. m ³
indvinding fra havet	6 mio. m ³

Indvindingen fra havet fordeler sig med et gennemsnit over de senest 10-15 år på ca. 4 mio. m³, der indvindes i de til særlige formål udlagte områder, f.eks. områder til større anlægsarbejder som broerne over Storebælt og Øresund og større havneanlæg som Århus Havns udvidelser, samt i Kystdirektoratets områder der er udlagt til kystsikring langs Jyllands vestkyst.

Tilbage står ca. 2 - 2,5 mio. m³, der udgør den daglige løbende råstofforsyning af landet.

Det er meget vigtigt, at lovændringen ikke ødelægger branchen, der sikrer, at disse mængder indvindes geografisk spredt ud over havområdet og forsyner alle dele af landet, herunder de mange små øer, med råmaterialer.

Branchen, der med enkelte undtagelser består små virksomheder, har været præget af hård konkurrence på indvindingsaktiviteten, idet ressourcerne har været tilgængelige for alle indvindere på lige vilkår.

Flere undersøgelser viser, at denne indvinding og distribution af sømaterialer er en både miljømæssigt og økonomisk set bæredygtig aktivitet.

En overgang til at udbyde ressourceområderne, som foreslået i ændringsforslaget, vil flytte eller fjerne konkurrencen på området, idet vinderen vil være den, der har bedst råd til at købe, medens resten vil stå tilbage uden adgang til ressourceområderne.

Udover at staten kan udpege eller udlægge områder, bør der også være mulighed for at en interessent på eget initiativ kan udpege et område, som vedkommende ønsker at undersøge, uden at staten forbeholder sig efterfølgende at sende området i høring med det formål at hente en gevinst udover vederlaget på indvundne mængder af ressourcen.

Såfremt en interessent afdækker anvendelige ressourcer, skal vedkommende kunne få ret til at indvinde til egen dokumenterede forventede afsætning med eneret i en årrække afhængig af indsatsen.

Skov- og Naturstyrelsen har lavet undersøgelser, der viser, at i den overgangsordning, der netop er udløbet, med 113 udlagte overgangsområder på i alt 815 km², er kun 25 km² direkte berørt af indvindingsaktiviteten.

Hvis lovændringen gennemføres, må det forudses, at hver interessent skal have sine egne indvindingsområder, hvilket vil medføre, at det direkte påvirkede areal forøges med 10 - 15 gange til skade for miljøet.

Rapporten - Råstofindvinding på havet. Hvor, hvor meget og hvor ofte - kan hentes på følgende link: <http://www2.skovognatur.dk/raastof/netpub/hhh/hhh.htm>

Rapporten konkluderer som følger (citater):

”Resultatet af analyserne viser, at indvindingsområderne udnyttes meget forskelligt, og at den direkte påvirkning derfor er stærkt varierende. I mere end 75 % af områderne indvindes mindre end 1 last om ugen og størrelsen af det påvirkede areal er begrænset. Den miljømæssige effekt må derfor i de fleste af disse områder anses for at være begrænset, med mindre indvindingen finder sted i et særligt følsomt område. Kun i 4 områder, er der i perioden blevet indvundet mere end 1 last om dagen.”

Der er ligeledes lavet en rapport - Råstofindvinding - Energiforbrug og emissioner - der kan hentes på dette link:

<http://www2.skovognatur.dk/raastof/netpub/Energiprojekt/Energiprojekt%20final.pdf>

Af denne rapport fremgår (citater):

”Energiforbruget ved anvendelse af sømaterialer er naturligt meget følsomt overfor afstanden fra indvindingsområde til havn og for efterfølgende landtransport, og der vil derfor være en betydelig energibesparelse ved en hensigtsmæssig placering af indvindingsområder og tilrettelæggelse af produktionen i øvrigt.

I forhold til landmaterialer vil sømaterialer generelt have de største energimæssige fordele i forbindelse med anlægsarbejder i kystnære områder og som kvalitetsmaterialer, der leveres til havne med større omkringliggende befolkningskoncentrationer.”

Endelig kan vi henvise til rapporten - Bæredygtigt samspil - råstofindvinding land/hav - med følgende link: <http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/DB043232-ADDB-42EF-967E-D59CEC413291/27924/Bæredygtigt%20samspilfinal2006.pdf>

Denne rapport konkluderer bl.a. (citater):

”En grundlæggende forudsætning for at sikre et fremtidigt bæredygtigt samspil mellem råstofindvinding på land og på havet er en højnelse af informationsniveauet gennem iværksættelse af et grundigt informationsarbejde i alle instanser, der håndterer og administrerer ressourceplanlægning og råstofindvinding om de muligheder, der ligger i at erstatte eller supplere landmaterialer med materialer fra havet.

Prioriteringen af Danmarks råstofforsyning med sand-, grus- og stenprodukter bør ideelt set ske ved udarbejdelse af en samlet plan for råstofindvinding, der omfatter såvel land som hav, og som indebærer udpegning af relevante råstoffressourceområder og en samlet vurdering af indvindingens konsekvenser.

Det ville derfor være af stor betydning at få genoptaget den statslige kortlægning og generel videnopbygning på råstofindvindingsområdet.”

Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere har gennemgået det foreliggende lovforslag, og vi ser gerne, at Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg inddrager følgende elementer i behandlingen af lovforslaget gennem de spørgsmål, som vi kan foreslå, at udvalget indhenter Miljøministerens svar på:

1. Miljøministeren bedes fremlægge dokumentation for påstanden i bemærkningerne til ændringsforslaget om, at en gennemførelse af lovændringen vil medføre lavere priser.

Iflg. bemærkningerne vil statens udbud af områder, der menes at indeholde råstoffer, have følgende økonomiske konsekvenser:

Udgifter/Indtægter	
Kortlægning	5 mio. kr. pr. år
Efterforskning og miljøvurdering	3 mio. kr. pr. år
Udbudsomkostninger	2 mio. kr. pr. år
Udgifter i alt	10 mio. kr. pr. år
Vederlag for indvinding (kr. pr. indvundet m ³ råmaterialer)	10 mio. kr. pr. år
Gevinst for staten for udbud	5 mio. kr. pr. år
Indtægter i alt	15 mio. kr. pr. år

Det er svært at forestille sig, at dette skal kunne medføre lavere priser.

Branchen finder det yderst tvivlsomt, at det foreslåede "udbudssystem" vil kunne leve op til den hurtighed og fleksibilitet, der ofte er behov for, f.eks. i forbindelse med mindre anlægs- og kystsikringsarbejder.

Efter branchens opfattelse vil konsekvensen snarere være en fordyrelse af sømaterialerne til et niveau, hvor de ikke er konkurrencedygtige med det resultat, at ingen eller kun en enkelt indvinder vil have økonomi til at overleve i en længere periode.

Som det ses, pålægges omkostninger til selve udbydelsesforretningen på 2 mio. og derefter statens forventede provenu på 5 mio., i alt 7 mio. kr. Dette svarer til nye omkostninger på ca. 3,50 kr. pr. m³.

Hvis staten derimod forestod udlægningen af områderne efter samme model, som den Kystdirektoratet bruger i forbindelse med kystsikringen langs Jyllands vestkyst, og som tilsyneladende fungerer godt både miljømæssigt og økonomisk, vil man undgå disse ekstra omkostninger, og samtidig opnå, at alle potentielle indvindere vil kunne deltage i at konkurrere på opgaverne.

Kortlægning og udlægning vil ifølge ovenstående beløbe sig til ca. 8 mio. kr. pr. år - omkostninger som under alle omstændigheder skal afholdes - og med en forventet indtægt i form af vederlaget på 10 mio. kr. - vil der være 2 mio. kr. til staten til nye kortlægninger og miljøvurderinger.

På langt sigt vil det være både miljømæssigt og økonomisk en god løsning.

Branchen foreslår her foruden, at der skal være en mulighed for, at en interessent kan udpege et område, som vedkommende ønsker at undersøge, uden at staten forbeholder sig ret til efterfølgende at sende området i udbud. Såfremt der hermed afdækkes anvendelige ressourcer, skal vedkommende kunne få ret til at indvinde til egen dokumenterede forventede afsætning med eneret i en årrække afhængig af indsatsen.

2. Miljøministeren bedes redegøre for, at Kystdirektoratet og offentlige bygherrer ikke skal omfattes af udbud og vederlag.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at Kystdirektoratet og andre offentlige byggherrer ikke vil være omfattet af udbudsformen, og at de ikke skal betale vederlag med den begrundelse, at det blot er at flytte penge fra en offentlig kasse til en anden.

Hvis det foreslåede nye system havde den fornødne fleksibilitet, ville Kystdirektoratet formentlig modsætte sig at skulle leve videre med det eksisterende.

I dag udlægger Kystdirektoratet indvindingsområderne, og herefter udbydes selve indvindingsaktiviteten.

Efter det foreslåede udbudssystem skal udlægningen af nye ressourceområder sendes i udbud, hvorefter Kystdirektoratet skal forhandle med vinderen om prisen på kystfodringsaktiviteten, på samme måde som udbudssystemet vil virke i det øvrige marked.

Branchen har den opfattelse, at alle former for råstofindvinding skal omfattes af de samme regler, herunder pligten til at bidrage med beløb til kortlægning, efterforskning og miljøundersøgelser. Disse midler skal jo anvendes til at finde nye ressourcer til erstatning for de indvundne.

3. Miljøministeren bedes redegøre for, at udbudsformen ikke udhuler konkurrencen.

Branchens mindre indvindere frygter, at den kraftige konkurrence, der er på indvinding af råstoffer i dag, flyttes fra at konkurrere på at finde og indvinde råstoffer til at være en konkurrence om at være kapitalstærk nok til at sikre sig adgangen til ressourcerne, hvis et udbud af råstofindvindingen bliver den eneste fremtidige adgang til råstoffressourcerne.

Branchen forudser, at det bliver meget svært for de mindre kapitalstærke indvindere at deltage i de mange udbud, der er nødvendige for, at de kan fastholde den fleksibilitet i form af mange geografisk spredte områder, der er nødvendig for at overleve på lidt længere sigt.

Branchen ønsker derfor, at den i lovbemærkningerne omtalte statslige overtagelse af de konverterede overgangsområder efter 2009 ikke blot bliver for en begrænset periode, men bevares og suppleres med nye strategisk beliggende ressourceområder, så branchens mindre udøvere er sikret et fortsat virkefelt og de mindre lokalsamfund deres råstofforsyning.

En sådan løbende udlægning af statslige områder - betalt med indbetalinger i forhold til indvundet mængde - vil kunne sikre den fortsatte konkurrence på området.

4. Miljøministeren bedes redegøre for, hvordan råstofforsyningen til alle dele af landet sikres, når de mængder, der tildelt i indvindingstilladelserne i de enkelte konverteringsområder, er indvundet.

Branchen forventer, at de tildelte mængder for adskillige af de strategisk vigtigste områder vil være opbrugt i løbet af 2007.

I den del af de øvrige områder, der er placeret geografisk på steder, hvor der er løbende behov for råmaterialer, forventes kvoterne også at være opbrugt længe før indvindingstilladelserne udløber den 31. december 2009.

5. Miljøministeren bedes oplyse hvordan den nye lov sikrer, at alle dele af landet har mulighed for at blive forsynet med råmaterialer på længere sigt.

I den eksisterende råstoflov var der indtil udgangen af 2006 tilladelse for alle med en § 19 tilladelse at indvinde i takt med efterspørgslen i de i alt 113 overgangsområder.

Det har givet en god geografiske fordeling af indvindingsområderne, og områderne er udpeget på grundlag af erfaringer med, hvilken art af materialer, der er brug for i en bestemt region, f.eks. sand på Sjælland og sten i Jylland

For at bevare denne gode fordeling af områder med den indbyggede nødvendige fleksibilitet, der er en forudsætning for at opnå både miljømæssige og økonomiske fordele, foreslår branchen, at Miljøministeriet gennemfører en screening af samtlige overgangsområder med det formål, at disse områder efter 2009 udlægges som statslige indvindingsområder. Det er meget vigtigt, at disse områders råstofressourcer hurtigt frigives til indvinding, specielt når man tager den meget begrænsede påvirkning, som aktiviteten har på miljøet i betragtning.

6. Miljøministeren bedes oplyse, hvordan udbudsformen øger konkurrencen på indvindingsaktiviteterne, og ikke blot indskrænker sig til at blive konkurrence på erhvervelsen af indvindingsretten.

Den foreslåede udbydelse af retten til indvinding i områder, hvor der desuden reelt ikke eksisterer eksakt viden om tilstedeværelsen af anvendelige råstoffer, forekommer ikke særlig velovervejet.

Branchen forudser, at det bliver meget svært for de mindre kapitalstærke indvindere at deltage i de mange udbud, der er nødvendige for, at de kan fastholde den fleksibilitet, i form af mange geografisk spredte områder, der er nødvendig for at overleve på lidt længere sigt.

Udlægning af statslige områder med løbende afbetaling af efterforsknings- og udlægningsomkostningerne vil derimod medvirke til at øge de mindre virksomheders chance for overlevelse, og derigennem sikre en fortsættelse af den eksisterende konkurrence i erhvervet.

Denne form svarer til Kystdirektoratets måde at sikre konkurrencen på kystfodringsopgaverne på den jyske vestkyst.

7. Miljøministeren bedes redegøre for, hvorfor der fremsættes et lovforslag, hvor væsentlige bestemmelser er helt afhængige af indholdet i flere bekendtgørelser, der først bliver udarbejdet efter lovændringens vedtagelse.

Der har i hele overgangsperioden fra 1996 til 2006 hersket stor usikkerhed i branchen om fremtiden. Der er tale om meget store investeringer såvel i fartøjer som i landanlæg, investeringer hvis rentabilitet i høj grad afhænger af, at man har let adgang til ressourcerne på havet, og deraf mulighed for at indgå langsigtede leveringsaftaler med kunderne.

Den bebudede ændring af råstofloven, som efter branchens opfattelse er affødt af udokumenterede påstande fremsat af Konkurrencerådet om manglende konkurrence generelt i branchen, har medvirket til at øge usikkerheden. Hertil kommer de bebudede bekendtgørelser med ukendt indhold. Branchen mener, at en revideret råstoflov skal udstikke klarere retningslinjer for indholdet af de kommende bekendtgørelser, end det er tilfældet i det fremsatte lovforslag.

Det gælder ikke mindst, hvis forslaget om udbud af råstofindvindingen fastholdes. I så fald ønsker branchen, at det i selve råstofloven tydeliggøres, hvornår og hvordan et udbud vil blive gennemført.

Branchen vil tilbyde at yde et væsentligt bidrag til udarbejdelsen af disse bekendtgørelser.

8. Miljøministeren bedes oplyse, hvornår den statslige udlægning af områder vil starte, og hvornår den forventes at have et omfang, der kan dække landets almindelige løbende behov for råstofforsyning.

Lovforslaget indeholder ikke nogen plan for, i hvilken takt staten vil udlægge de statslige områder, ligesom der heller ikke ses nogen forklaring på, hvorfra pengene til denne udlægning skal komme fra i starten.

Af hensyn til forsyningssikkerheden er det påtrængende, både for landet som helhed og for branchen specielt, at der meget hurtigt skabes sikkerhed for, at de omtalte statslige områder udlægges, hvor de udlægges, hvilke ressourcer de indeholder, og i hvilken takt det vil ske.

Det vil danne det nødvendige grundlag for, at indvinderne investerer i nyt materiel såvel i fartøjer som i landanlæg, ligesom det vil sikre den fortsatte konkurrence på indvindingsopgaverne.

Branchen tilbyder at yde et væsentligt bidrag til planlægningen både af samfundsmæssige og egne interesser.

9. Miljøministeren bedes oplyse hvordan det sikres, at løbende indbetalinger til staten for indvinding i de statslige områder og af al anden råstofindvinding

på havet reserveres til efterforskning og udlægning af nye råstofressourceområder.

Det er vigtigt, at de løbende indbetalinger ikke blot bliver en ny skat på råstoffer, som tilfældet er med den eksisterende råstofafgift på 5 kr. pr. m³.

10. Miljøministeren bedes oplyse, hvad der i lovforslaget giver indvinderne et incitament til at investere i at afdække nye ressourceområder.

Det er svært at forestille sig, at det vil være interessant for indvinderne at investere i at investere i forundersøgelser, der kan føre frem til afdækning af anvendelige ressourcer, når staten forbeholder sig at gøre resultatet af hans investeringer til genstand for udbud.

Branchen foreslår et system, der tilgodeser, at en interessent kan udpege et område, som vedkommende ønsker at undersøge, uden at staten forbeholder sig ret til efterfølgende at sende området i udbud. Såfremt der herved afdækkes anvendelige ressourcer, skal vedkommende kunne få ret til at indvinde til egen dokumenterede forventede afsætning med eneret i en årrække afhængig af indsatsen.

11. Miljøministeren bedes oplyse, hvordan indvinderne er stillet, når adgangen til at klage over Skov- og Naturstyrelsens afgørelser indskrænkes til kun at omfatte natur- og miljømæssige spørgsmål.

Det eksisterende klagesystem kan, når det ikke anvendes efter hensigten, virke forsinkende på sagsbehandlingen bl.a. i forbindelse med behandling af indvindingsansøgninger. Dette er til gene for alle involverede parter.

Det må dog ikke medføre, at man indretter klagesystemet, således at klager i forhold til erhvervsudøvelsen helt tilsidesættes. Derfor foreslår branchen et system, der også tillader klager, der ikke er rettet mod miljøet, men uden at en sådan klage skal have en opsættende virkning på sagen.

12. Miljøministeren bedes oplyse, hvad der ligger til grund for, at man ikke kan udstede eneretstilladelser til indvinding.

Efter branchens opfattelse vil en indvindingstilladelse kunne udstedes betinget, med forudsætninger og forpligtelser der gør, at tilladelsen vil kunne tilbagekaldes, hvis det viser sig, at eneretten udnyttes til at båndlægge ressourcer for at opnå konkurrencemæssige fordele.

Afslutningsvis skal repræsentanter for Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere anmode om et møde med Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg inden der afgives betænkning over det fremsatte lovforslag.

Nærmere aftale herom kan træffes med undertegnede sekretær for foreningen på tlf. 72 16 02 50 eller e-post: pbi@danskbyggeri.dk

Med venlig hilsen
Foreningen af Danske
Ral- og Sandsugere

Per Bjerregaard Jepsen